

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud 15.11.2019

Kehtiv kuni 15.11.2024

Alus: AvTS § 35 lg 1 p 17 ärisaladus

Teabevaldaja: Rahandusministeerium

Kohtumine Aidu tuulepargi teemal

PROTOKOLL

28.11.2019 nr 1.1-8/31

Tallinn, 15.11.2019

Algus kell 14:00

Lõpp kell 15:35

Juhatas:

Rahandusminister Martin Helme

Protokollis:

Rahandusministri nõunik Kristel Menning

Osa võtsid:

Rahandusminister Martin Helme

Rahandusministri nõunik Kristel Menning

Väliskaubandus- ja IT-minister Kaimar Karu

MKM-i Taastuenergia projektijuht Kristo Kaasik

Rahandusministeeriumi riigi eriplaneeringute nõunik Heddy Klasen

Keskkonnaministri nõunik Gert Villard

Keskkonnaministeeriumi riigivaraosakonna juhtaja Silver Jakobson

Aidu tuuleparki esindavad Andres, Siim ja Oleg Sõnajalg, Silja Holsmer (advokaadibüroo Supremia)

Lüganuse vallavanem Viktor Rauam ja ehitusnõunik Enno Saarmets

Tallinna Tehnikaülikooli emeriitprofessor Jaan Järvik.

PÄEVAKORD:

Rahandusminister kutsus kokku tuuleenergiaga tegelevad riigiasutused ja ettevõtted, et ühise laua taga leida koostöövõimalused tuuleenergia tootmiseks ning lahenduse seoses

Aidu tuulepargi probleemidega. Koosolekule oli samuti kutsutud TTJA ametnikud ja Kaitseminister, kes päev enne koosolekut andsid teada, et nad ei osale antud koosolekul.

Kohtumisel esitlesid Aidu tuulepargi esindajad Aidu tuulepargi mõjuanalüüsi rahvusvahelist eksperthinnangut, mis oli tellitud rahvusvaheliselt tunnustatud ekspertbüroolt QinetiQ (UK) ja sisaldab lisaks 2017.a. valminud aruandele ka oktoobris k.a. tellitud lisaanalüüse vastavalt lähteülesandele, mis oli eelnevalt kooskõlastatud kaitseministeeriumi asekantsleri Meelis Oidsaluga. Mõjuanalüüsi eesmärk oli võrrelda varasemalt kaitseministeeriumi poolt kooskõlastatud (33 Vestas tuuliku) mõju võrreldes Eleoni tuulikute Aidu tuulepargi mõjudega erinevas mahus stsenaariumite korral (6 võrdlusstsenaariumi: 2 tuulikut, 1 rida, 2 rida, 3 rida, 4 rida ja kõik 5 rida) Kellavere radarile. Analüüs käsitles mõjude erinevust Kellavere radarile alljärgnevalt:

- analüüsis võeti võrdluse aluseks (nn **baastsenaarium**) 33 Vestas tuulikut V112 vastavate parameetritega (tipukõrgus 185 m, tuulikute ühele kõrgusele paigutamise nõuet täitmata) ja selle mõjud Kellavere radarile
- Võrdlemisel käsitleti ehitatava Eleon tuulikute pargi (vastavalt ehituslubades, eel-, põhi ja tööprojektides sätestatud parameetritele, kõik tuulikud ühel kõrgusel, vundamentide alus abs.kõrgusega +68.0m) mõjude erinevust võrreldes baastsenaariumiga.
- Võrreldi ükshaaval detailselt alljärgnevate stsenaariumite mõjude erinevusi:
  - o viies reas (30 Eleon tuulikuga) kogu tuulepargi stenaariumi võrdlus baastsenaariumiga
  - o neljas reas (24 Eleon tuulikuga) osalise tuulepargi stenaariumi võrdlus baastsenaariumiga
  - o kolmes reas (19 Eleon tuulikuga) osalise tuulepargi stenaariumi võrdlus baastsenaariumiga
  - o kahes reas (12 Eleon tuulikuga) osalise tuulepargi stenaariumi võrdlus baastsenaariumiga
  - o ühes reas (6 Eleon tuulikuga) osalise tuulepargi stenaariumi võrdlus baastsenaariumiga
  - o ühes reas (juba püstitatud 2 Eleon tuulikuga) T4 ja T5 tuulikute stenaariumi võrdlus baastsenaariumiga
- Lisaks analüüsiti täiendavaid leevendusmeetmeid, mis tulenevad Eleoni tuulikute täiendavatest tehnilistest lahendustest, millist lahendust Vestastega tuulepark ei võimalda – sellest tulenevaid mõjude erinevusi võrreldi baastsenaariumiga.

Kokkuvõtvalt toob analüüs välja, et radarile kahe juba püstitatud Eleon tuuliku kajahäiring (*clutter*) on 8 korda väiksem, varjutuse laius (shadow width) 3 korda väiksem ja avastuskauguse (detection range) vähenemine 6 korda väiksem kui KaM-i kooskõlastatud lahendusel. Kogu 30 Eleoniga tuulepargil mõjud on vastavalt: kajahäiring 11% väiksem, varjutuse laius sama ja avastuskauguse vähehemine 14% väiksem kooskõlastatud Vestaste lahendusest. Seega on kehtivate ehituslubade alusel püstitatavate Eleon tuulikute tuulepargi mõjud radarile kõigis stsenaariumites ja kõigis uuritud aspektides väiksem võrreldes KaM poolt kooskõlastatuga.

Aidu tuulepargi arendajad pakkusid välja kompromissina, et kuni lisaradari paigaldamiseni võimaldavad nad kasutada KaM-le nn „punast nuppu“, mis ohu korral peatab kõik tuulikud 30 sekundi jooksul ja fikseerib tiivikud liikumatusse asendisse. Tegemist on rahvusvaheliselt kõige enam kasutatava tõhusaima leevendusmeetmena. Vajadusel on nad valmis arutama veel lisavõimekuse loomist, et seiskumisel pööratakse automaatselt kõigi tuulikute gondlid

kindlasse asendisse radari suhtes (sõltuvalt milline asend omab kõige väiksemat mõju radarile).Kuni lisaradari paigaldamiseni võimaldavad kasutada KaM-le täiendavalt ka nn „kollast nuppu“, mis on Eleoni ainulaadne tehniline võimekus panna ühes reas asuvad tuulikute labad sünkroonis tööle, paiknedes igal ajahetkel üksteise taga täpsusega vähem kui üks 1 kraad.

Vastvalminud analüüsi esitleti Aidu tuulepargi arendajate poolt eelnevalt 11.11.2019.a kaitseväe juhatajale kindralmajor Martin Heremile. Kohtumisel Kaitseväe peastaabis osalesid ka Kaitseministeeriumi ametnikud – nii et Kaitsevägi ja Kaitseministeerium on mõjuanalüüsiga tutvunud, kohal viibinutele anti üle ka analüüsi fail (kokku 56 lk) ning toimus sisukas arutelu.

TTÜ emeriitprofessor Jaan Järvik väljendas seisukohta, et Eleoni tuulikud on ainulaadse innovaatilise tehnilise lahendusega, mis omab ülisuurt potentsiaali saada maailmas juhtivaks tehnoloogiaks ning iga päev riiklikul tasandil otsustamatust on kuritegu Eesit majanduse ja innovatsiooni vastu. Samuti põhjendas hr Järvik tehniliselt, et Eleon tuulikud ei oma kaitsevõimele suuremat negatiivset mõju kui välismaised tuulikud ning Aidu tuulepargi rajamise takistamisel on avalikkust ajakirjanduse vahendusel eksitunud.

Lüganuse valla esindajad märkisid, et tuulepargi rajamine on oluline kliima-eesmärkide saavutamiseks, kohaliku ettevõtluse arendamiseks ning Aidu veespordikeskuse jaoks seoses elektrivarustusega. Samuti rõhutati, et Aidu tuulepargi rajamine Eleon tuulikutega on kooskõlas planeeringuga ning planeeringule vastavuse hindamisel on TTJA oma pädevust ületanud. Samuti märgiti, et killustikpatjade rajamiseks vald eraldi ehituslube ei nõudnud ega pidanud nõudma, kuna killustikpadjad on osa ehitisest. Vald nõudis, et tuulikud oleksid ühel kõrgusel lähtuvalt KaM nõudest kui ka visuaalsest aspektist.

OTSUSTATI:

- 1.1 Aidu tuulepargi arendajad saadavad kõigile koosolekust osavõtjatele täna esitletud mõjuanalüüsi, sh TTJA-le ja kaitseministeeriumile.
- 1.2 Kõigi ühine eesmärk on liikuda selles suunas, et Aidu tuulepark saaks valmis planeeritud mahus ja kujul, seega kõik osapooled teevad koostööd eesmärgiga lõpetada võimalikult kiirelt praegune tuulepargi rajamise seisak vältimaks kahjude suurenemist.

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Helme

Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristel Menning

Protokollija

Protokollija märkus 28.11.2019.a.:

17.11.2019.a kell 15:12 saatis Andres Sõnajalg 15.11.2019.a toimunud koosolekust osavõtnutele täiendatud raporti, mis saabus QinetiQult reede (15.11.2019.a) õhtul peale tööpäeva lõppu. Tegemist on versiooniga v15.0, mis toob välja, et kahe juba püstitatud Eleon tuuliku füüsiline varjutamine on 26 korda väiksem, kui KaM-i kooskõlastatud lahendus ja 30

Eleon tuulikuga kogu tp-l on vastav mõju 5 korda väiksem kooskõlastatud Vestaste lahendusest. Sellise märkimisväärse positiivse tulemuse annab Eleoni uudne (ainulaadne kogu maailmas) innovatsioon, mis võimaldab sama rea tuulikute tiivikutel pöörelda sünkroonis nii, et labad jäävad radarilt vaadatuna 1 kraadi täpsusega üksteise taha.